బండిరాముడి పెళ్లాం

చెన్నపట్నంలో 'లా' చదువుతున్న గోపాలం ఆ ఏడు 'ఎఫెల్' పరీక్షకు కూచుని, వేసంగి సెలవలకు స్వగ్రామం మాధవపల్లికి బయలుదేరి, మర్నాడు పది బారల పొద్దెక్కేసరికి ఆ చిన్న స్టేషను గుండూరు చేరుకున్నాడు. గుండూరు స్టేషన్నుండి మాధవపల్లికి దాదాపు ఆరు మైళ్ళుంటుంది.

స్టేషన్లో దిగగానే తన వూరు రాముడి గుర్రబ్బండి కోసం గాలించాడు గోపాలం. ఎక్కడా రాముడి బండిజాడ లేదు. ఇంకేవూరి బళ్ళయినా వుండొచ్చని ఆశతో చూసిన గోపాలానికి పుట్టింటికొస్తున్న ఓ ఆసామి ఆడకూతురు కోసం వచ్చిన ఒక్క రెండెడ్ల గూడుబండిమటుకే కనుపించింది.

దూర ప్రయాణం చేసి స్వగ్రామానికొస్తున్న వుత్సాహమూ, ఉదయపువేళ మాగాణీ ప్రాంతపు శోభను చూసి పొందిన ఆనందమూ గోపాలం హృదయం లోంచి జారిపోవటం మొదలుపెట్టినై.

స్టేషన్లో దిగిన ప్రయాణీకులు పూర్వం మాదిరిగానే రంగు రంగుల ట్రంకు పెట్టెలూ, మూటలూ నెత్తికెత్తుకుని డొంక వెంబడి చుట్టుపక్కల పల్లెటూళ్ళకు కులాసాగా నడిచిపోతుంటం చూసి నిట్టూర్చాడు గోపాలం.

"ఏ వూరు?"

తుళ్ళిపడి వెనక్కు తిరిగి చూశాడు గోపాలం. మెడ మీద చేతికర్రకు రెండు చేతులూ వేళ్ళాడేసుకుని మెళ్ళో వెండి కంటెతో ఓ నల్ల పిల్లవాడు గోపాలాన్ని పరీక్షగా నిలబడి చూస్తున్నాడు.

"నువు మాదవపల్లి అనుమంతయ్యగా రబ్బాయివికదూ?" మళ్ళీ అడిగాడా నల్లపిల్లవాడు.

"అవును. నీకెట్టా తెల్సూ?" అనడిగాడు గోపాలం నల్లపిల్లవాణ్ణి వింతగా చూస్తూ,

"నాకు తెల్సు. ఎనక నువు మీ అయ్యా, అమ్మతో రాముడి గుర్రబ్బండిలో వచ్చి తెనాలి పోయిరాటం సానాసార్లు సూశా. ఇప్పుడు చూటు బూటు మీదుంటే సప్పున గురుతుపట్టలా నిన్ను" అన్నాడు నల్లపిల్లవాడు.

"మంచివాడివే. మావూరి రాముడి గు(గ్రబ్బండి ఎందుకు రాలేదో నీకు తెలుసా? వాడీ పాసింజరు టైముకు ఎప్పుడూ ఇక్కడుండేవాడే?" అనడిగాడు గోపాలం.

"రాముడు గు(గ్రబ్బండి అమ్ముకుని ఒంటెద్దుబండి కొన్నాడుగా, మీ వూర్నించి ఇటుగా తెనాలికి బస్సుపడింది నీకు తెల్సా?" అన్నాడు నల్లపిల్లవాడు.

"నాకు తెలియదు! ఏదీ బస్సూ?" అనడిగాడు గోపాలం, బస్సులు దేశం నాలుగుమూలలకూ ఎగబాకుతున్నయ్యనుకుంటూ.

"అబ్బే, అది వుత్త సన్నాసి బస్సు. యాడన్నా కూసేపు ఆగిందంటే మల్లీ మడుసులు తోత్తేగాని కదల్దు. ఇంతకు ముంగలే ఆ బస్సులో కూకున్న మడుసులు దాన్ని తెనాలేపుకు తోసుకెల్లారు. మరి తిరిగి ఎప్పు దొచ్చుద్దో? అదుగో, అదుగో రాముడి బండొత్తున్నది" అంటూ రోడ్డువేపుకు వేలుపెట్టి చూపించాడు నల్లపిల్లవాడు.

తెనాలి వెళ్ళే పెదరోడ్డు నుంచి స్టేషనుకు వచ్చే చిన్న రోడ్డుకు మళ్ళించి, బండినీ, ఎద్దునూ పగ్గాల్తో లాక్కొస్తున్న రాముణ్ణి చూశాడు గోపాలం.

రాముడి ఒంటెద్దు బండిని చూసి గోపాలం నీళ్ళు కారిపోయినా, తనకు గుండూరు స్టేషన్నుంచి విముక్తి కలుగుతున్నందుకు సంతోషం తెచ్చుకున్నాడు.

బండిలో వచ్చిన తన వూరు కోమటి కోటమ్మ, కోటమ్మ మనుమరాలు అక్కమ్మను చూడగానే కోటమ్మ దుకాణం చప్పున జ్ఞాపకాని కొచ్చింది గోపాలానికి.

కోటమ్మకు ఓ కన్ను కాయకాచి ఇంకో కన్ను మసగ్గా కనుపిస్తుంది. వెనక తన ఓ చెల్లని అర్ధరూపాయీ, ఇంకో సత్తుపావలా కోటమ్మ కొట్లో మార్చుకోవటమే కాకుండా తను అడిగిన గడియారం సిగిరెట్లకు కోటమ్మ పక్కకు తిరిగి గోనుసంచులు వెతుకుతుంటే చల్లగా తను అందినంతవరకు గల్లాపెట్టెలో చిల్లర డబ్బుల్ని జేబులో వేసుకోటం గుర్తుకొచ్చి నవ్వుకున్నాడు గోపాలం.

"నాయనా నువు అనుమంతయ్యగారబ్బాయి గోపాలానివి కాదూ? బాగున్నావా? చెన్నాపట్టంలో పీడరీ చదువుతున్నావంటగా? పోనీలే. మనవరాల్ని అత్తారింటికి తీసుకెల్తున్నా" అని గోపాలాన్ని పలకరించి, మనుమరాలు పెట్టే బేడతో ప్లాట్‌ఫారం మీద కెళ్ళింది కోటమ్మ.

"ఏం అబ్బాయిగారూ? బాగుండారా? నాన మూడు దినాల కిందటే చెప్పాడు తమరొస్తుండారని. ఎల్దాం బండెక్కండి" అంటూ బండిలో గోనెపట్టా దులిపేసి, గోపాలం సామాన్లు బండిలో సద్ది, ఎద్దు పగ్గాలు పట్టుకుని ప్రయాణానికి సిద్ధమైనాడు రాముడు.

గోపాలం విసిరేసిన అణాబిళ్ళను గుప్పెట్లో కరుచుకుని, కూతకూసుకుంటూ స్టేషన్లోకి పరుగెత్తి మాయమైనాడు నల్లపిల్లవాడు.

ఊరుదాటినాక బండెక్కి కూచుని, రా ము ణ్ణి బండెక్క వేమనడిగాడు గోపాలం.

"నేను బండెక్కితే ఎద్దు చెప్పినమాట వినదు, కాస్త ముందుకొచ్చి కూకోండి" అంటూ ఎద్దునదిలిస్తూ బండిపక్కనే నడిచాడు రాముడు.

"నిన్ను ఈ ఒంటెద్దుబండి పట్టుకుందేరా, రాముడూ? గుర్రబ్బండి అమ్మేశావుట దేనికీ?" అనడిగాడు గోపాలం, రోడ్డు గతుకులకు బండిలో అటిటు వూగుతూ.

"గుర్రం చస్తే బండినమ్మేశా" అన్నాడు రాముడు.

"నిక్షేపమంటి గుర్రమే! ఏం, ఎందుకు చచ్చిందీ? ముసల్దయిందా?" అనడిగాడు గోపాలం, రోడ్డు పక్కనే పూస్తున్న తంగేడుచెట్లను చూస్తూ.

"అప్పుడే ముసల్దా? అది బతికుంటే ఇంకా పది పదిహేనేళ్ళు బతికేది. ఎండుగడ్డీ, కుడితినీళ్ళూ పోస్తే ఏ గుర్రమన్నా బతుకుద్దా?" అన్నాడు రాముడు.

"నీ గుర్రం ఏం తినేదేం?" గుర్రాలు ఏంతింటయ్యో గోపాలం బుద్ధికి చప్పున పెగిలి రాలేదు.

"అన్ని గుర్రాలల్లే నా గుర్రమూ పచ్చిగడ్డీ, వులవగుగ్గిళ్ళూ తినేది. మనూర్నుంచి తెనాలికోటి, గుంటూరుకోటి రెండు బస్సులేశారు. మీకు తెల్సా? అప్పట్నుంచి బండిబాడిగలు పడిపోయినై. నా కాడ డబ్బు పెగలక ఎండుగడ్డి వెయ్యటం మొదలుపెట్టేసరికి సరీగ్గా తినక మాడిచచ్చింది గుర్రం" అన్నాడు రాముడు, ఎద్దుతోక మెలిపెట్టి, "పదవేందే నిదరమొగందానా" అని అదిలిస్తూ.

రాముడితో సానుభూతిగా ఏమన్నా అందామనిపించి, ఏంతోచక, రాముణ్ణి, తోకనెప్పితో ఎగుర్తూ మొరాయిస్తున్న ఎద్దునీ వోసారిచూచి, రోడ్డు పక్కకు దృష్టి మళ్ళించాడు గోపాలం.

నల్లగావున్న మాగాణి చేలల్లో రైతుకూలీలు గడ్డవిరుస్తున్నారు. వాళ్ళ నల్లటి దేహాలు చెమటకు ఎండలో నిగనిగ మెరుస్తున్నాయి. చేలల్లో అక్కడక్కడ ఆసాములు తాటాకు పందిళ్ళువేసి చేల బలం కోసం పశువుల్ని కట్టేశారు. కొంచెం వెనకాల చెట్ల మధ్యగా చిన్న పల్లెటూరు సున్నపుగోడలూ, గడ్డివాములూ, ఓ చిన్న గుడిగోపురం కనుపిస్తున్నయ్. ఎద్దు ఒళ్ళూ, రాముడి బనీనూ, చెమటకు తడిసినై. రాముడూ, ఎద్దూ ఒకరి ప్రక్కన ఒకరు లయప్రకారం నడుస్తున్నారు.

"అబ్బ! ఎండ చిటచిట్లాడిస్తున్నది. ఎండలో ఆ విధంగా ఎందుకు నడుస్తావు బండెక్కి తోలరాదూ?" మళ్ళీ అడిగాడు గోపాలం రాముణ్ణి.

"కొత్తెద్దు కదండీ? ఇంకా దానికి బెదురుపోలేదు. వున్నట్టుండి సైడుకాలవలోకి

లాగుద్ది. ఓసారి అంత పనైందికూడా. దాని దర్మాన ఎవరికీ పెద్ద దెబ్బలు తగల్లేదులెండి" అన్నాడు రాముడు.

"అబ్బ! కొన్ని యుగాలు ప్రయాణం చేస్తున్నట్టుందీ ఒంటెద్దు బండిలో గతుకు గతుక్కూ తలపగుల్తుంటం అట్టావుంచు, మరి నీ స ం గ తే మి ట్రా రాముడూ? ఈ తాబేలు నడకతో నీ వృత్తికేమంత లాభంగా వుంటుందీ? గుర్రబ్బండి వున్నప్పుడు నీకింత కష్టం వుండేది కాదనుకుంటా. నువు తొందరగా ఈ ఒంటెద్దుబండిని ఒదిలించుకుని ఇంకోపని చూసుకోటం మంచిది" అన్నాడు గోపాలం.

"నా పెళ్లామూ యిదేమాటంటుంది. అయినా ఇన్నేళ్ళు బండిపనికి అలవాటు పడి యిప్పుడు తెలవని కొత్తపనిని చేయడం నావల్లనవుతుందా? వుత్తది. కాని గుర్రబ్బండి తోల్తున్నప్పుడు నిజానికింత ఇబ్బందుండేదికాదు. ఇప్పుడీ బస్సులు పడినాక గుర్రం బతకటంకూడా వుత్తదండగ. రోజులు చాలకపోతే మనుషులు వరన్నం బదులు జొన్నకూడో, నాగజెముదు గుబ్బలో తిన్నా తింటారుగాని, గుర్రం పచ్చిగెడ్డి మానేసి ఎండుగెడ్డి తినమంటే తింటుందా? అందుకే అది చచ్చింది" మణికట్టుతో మొహంమీద చమట పక్కకు నెట్టుకుంటూ మళ్ళీ అన్నాడు రాముడు. "మొత్తం పన్నెండేళ్ళు బండి లాగిందా గుర్రం. పన్నెండేళ్ళు రోజూ దానికి మాలీసు చేశాను. కన్నతల్లిగ్గూడా అంతచాకిరీ చేసుండను."

"ఏమిటో! మొహాన రాసిపెట్టినట్టే జరుగుతుంటయ్ కొన్ని" అన్నాడు గోపాలం రాముణ్ణి జాలిగా చూస్తూ.

"ఉత్తది, యాడన్నా పచ్చగెడ్డి, ఎండుగెడ్డి సంగతి మొహాన రాసుంటదా? ఉత్తది. నా పెళ్లాం గూడా ఇదేమాటంటుంది. పిచ్చి సచ్చింది. సెప్పినా దానికి తెలవదు. అసలు దానికి మతెప్పుడో పోయింది" అన్నాడు రాముడు, బండిని రోడ్డు పక్కలకు లాగుతున్న ఎద్దును రెండుపీకి దారినపెడ్తూ.

"అన్నట్టు మరిచిపొయ్యాను. వెనక నీ పెళ్ళాం పోయిందని–" అని సహంలో అపాడు గోపాలం, సందేహిస్తూ.

"ఎవరు– నా మొదటి పెళ్లామా? అదెప్పుడో చచ్చిపోయిందిగా? ఇది రెండో పెళ్లాంలెండి" అన్నాడు రాముడు.

ఈ వేసంగిలో తనకొస్తున్న పెళ్ళి సంబంధాల్లో ఏదో ఒకటి ఖాయం కావచ్చని యీమధ్య నాన్న చూచాయగా రాసాడు తనకు. అంటే దాదాపు ఏదో సంబంధం యీపాటికి ఖాయం గూడా చేసివుంటాడు నాన్న. పుర్రెలో ఏదన్నా తొలుస్తుంటే దాన్ని ఓదారికి తీసుకురావటం నాన్నకు అలవాటే. తను ఇంటికి వెళ్ళేటప్పటికి పెళ్ళి సామాన్లు సగం పైగానన్నా నాన్న ఇంటో చేర్చివుంటాడనుకున్నాడు గోపాలం.

"నువే నయంరా, రాముడూ. సునాయాసంగా అప్పుడే రెండో పెళ్ళికూడా చేసేసుకున్నావు!" అన్నాడు గోపాలం, ఇంకా మాధవపల్లి ఎంతదూరం వుందోనని తొంగిచూస్తూ.

"నిజంగా యీ పెళ్ళి అనుకోకుండానే జరిగింది లెండి. నిచ్చేపమంటిది కాస్తా నా జీవానపడి ఏడ్సింది" అన్నాడు రాముడు.

"నిక్షేపమంటిదైతే ఇంకా ఏం? దాన్ని పువ్వును చూసినట్టు చూసుకో" అన్నాడు గోపాలం నవ్వుతూ.

"మనూరెళ్ళినాక మీకన్నీ తెలుస్తయ్. ఈ పెళ్ళిని గురించి మనూళ్ళో నన్ను సానామంది సానామాటలన్నారు. అయన్నీ మీరేం ఇనిపిచ్చుకోబాకండి, అబ్బాయిగారూ" అన్నాడు రాముడు, గోపాలంవేపు ఓసారి తిరిగి చూస్తూ.

"పుణ్యానికి నువు పెళ్ళి చేసుకుంటే వూళ్ళోవారు ఆడిపోసుకోటం దేనికీ? ఏం అంత విశేషం వుందా నీ పెళ్ళిలో?" సరదాగా అన్నాడు గోపాలం.

"నా పెళ్ళప్పటికే దానికి కడుపైంది."

"ఎవరికీ?"

"అదేలెండి– నా పెళ్ళానికి. అదే నేను ముంగల మీతో చెప్పింది. వూరెళ్ళినాక యివన్నీ మీకు తెలుస్తయ్యని" అన్నాడు రాముడు.

"చచ్చాం. అదేమిట్రా రాముడూ?"

"అదంతేలెండి, అబ్బాయిగారూ. దాన్ని పిచ్చిదాన్ని చేసి ఎవడో ఎదవ దానికి కడుపుజేశాడు. ఇంక దానికి పెళ్ళి ఎట్టవుద్దీ? అది మంచిపిల్లని వూళ్ళో అందరికీ తెలుసు. పెళ్ళిసంగతి దేముడికెరుక. అసలు ఆడగూతురన్నది ఎట్టా తలెత్తుకు తిరుగుతుంది నలుగుర్లో? సిగ్గుతో పగలంతా ఆళ్ళ గుడిసెలోనే కూకునేది ఏడుస్తా."

"చాలా అన్యాయం" అన్నాడు గోపాలం, రాముణ్ణి చూస్తూ.

"అన్నాయమని మెల్లిగా అంటారేం? ఓరోజు వాళ్ళ గుడిసెకు దాని అయ్యతో పనుండి నేనిట్టబోతే నన్ను జూసి బావురుమంది, నాకు తల తిరిగిపోయింది, నిజం చెప్పద్దూ? దాని అయ్యా, అమ్మోళ్ళకు దాన్ని సంపాల్నో, దాచిపెట్టుకోవాలో తెలవలేదు. అదేమాటన్నాడు దాని అయ్య, కఱ్ఱోటి తీసుకుని. ఈజాతరంతా దేనికీ దానికిష్టమయితే నేనే పెళ్ళిచేసుకుంటానన్నా. ఇగనంతె. అమాంతంగా వచ్చి నన్ను వాటేసుకుంది" అన్నాడు రాముడు.

"ఆపాట పెళ్ళి చేసుకున్నావన్నమాట!"

“ఆ! అందులో ఇంక చచ్చేంలేదు. పెళ్ళికి వచ్చినోరు వచ్చారు, రానోర్ని గురించి నేనంతగా పట్టించుకోలేదు. అసలు తమాశ ఎక్కడుందంటే దాని కసలు నేనే కదుపుచేశానని వూళ్ళో పుకారు పుట్టించారు”, అన్నాడు రాముడు పెద్దగా నవ్వుతూ.

రాముణ్ణి కొత్తమనిషిలా దిమ్మరబోయి చూశాడు గోపాలం.

“నువు చాలా ధైర్యస్తుడివి. నువు చేసిన పని ఇంకోడివల్ల కాదు. ఆ భ్రాష్టుదెవడో నరికెయ్యకబోయినా వాణ్ణి?” అన్నాడు గోపాలం.

“ఇంతకీ వాడెవడో తెలియలేదుగా?” అన్నాడు రాముడు.

“అదేంటీ? నీ పెళ్లాం చెప్పలా మరీ?” అడిగాడు గోపాలం.

“రెండుమూడుసార్లు అడుగుతే చెప్పలా. తనకు ఇంతపనైనాక వాడెవడవుతే మట్టు కేమంది. ఆ జాతరంతా మళ్ళీ దేనికంటుంది. బలే మొండి” అన్నాడు రాముడు.

దారిలో అడ్డుతగిలే ట్రంకురోడ్డుమీద అడ్డంగా వచ్చిన బస్సును తప్పించుకుని మాధవపల్లి రోడ్డుకు బండిని మళ్ళించాడు రాముడు. గోపాలం ఆత్రంగా “ఒరేయ్ రాముడూ, అదిగో అక్కడ మా పొలాల దగ్గిర పొడుగ్గా నుంచుంది, మా నాన్నల్లే వుంది, సరీగ్గా చూడూ, అంటూ బండి దిగాడు గోపాలం.

* * *

గోపాలం కొంచెం స్థిమితంగా వుంటంచూసి, తాము దాదాపు ఖాయంచేసిన పెళ్ళిసంబంధాన్ని గురించిన వివరాలు చెప్పారు అమ్మా నాన్నలు. పడుచువాడి కుండాల్సిన వుద్రేకాలన్నీ వున్న గోపాలానికి అందమైన పెళ్లాం కావాలనే కోరిక తప్ప తన పెళ్ళికి కాలపరిమితులు అడ్డం పెట్టాలనే ఆలోచన లేదు. తనకు కాబొయ్యే పెళ్లాన్ని గురించీ, ఆమెతో తనకు కలగబొయ్యే సంపర్కం గురించీ వింతవింత వూహలు చేసుకుంటూ డాబామీద పచార్లుచేస్తున్న గోపాలం తమ దొడ్లో బావిలోంచి మంచినీళ్ళు తోడుకువెళ్తున్న మంగనుచూసి వుద్రేకంతో ఆపాదమస్తకం కంపించి పొయ్యాడు. తను పట్నం నుంచి వచ్చినట్టు మంగకు తెలిసుంటుంది. తను డాబామీద తిరుగుతూంటంకూడా చూసుంటుంది, అందుకే మంచినీళ్ళ మిషతో దొడ్లో బావిదగ్గరకొచ్చింది. అయినా మంగ తనను చూడనట్టు తల ఒంచుకుపోవటం గోపాలానికంత రుచించలేదు.

గబగబ కిందికి దిగిపోయి, నాన్న వూళ్ళోకి పనిమీద పోవటం, అమ్మ పొరుగింటి వార్తో ఏదో లోకాభిరామాయణం సాగిస్తుంటం తెలుసుకుని, ఓ తుండుగుడ్డ బుజాన వేసుకుని నీళ్ళగదిలో స్నానం చేయటానికొచ్చాడు గోపాలం. నీళ్ళగది పక్కనే దొడ్డోవుంది బావి. నీళ్ళగదిలోకి తను వచ్చిన ద్వారాన్ని బంధించి దొడ్డి వేపుకున్న ద్వారం దగ్గిరికొచ్చి నుంచున్నాడు గోపాలం వేడి శ్వాస లొదుల్తూ.

తీర్చినట్టు కనుముక్కు తీరూ, జారుముడీ, ఎర్రచీరె మోకాళ్ళపైగా దోపుకుని బావిదగ్గర నుంచుని కడవకు చేంతాడు వుచ్చు బిగిస్తున్నది మంగ.

మంగ తనను చూసింది. బిగుసుకుపోతున్న తను మంగను చూసి వికారంగా నవ్వాడు.

"మాట" అన్నాడు తను, తడబడ్తూ అస్పష్టంగా.

నాగుమల్లె చువ్వలాగా అట్టాగే కదలకుండా నుంచుంది మంగ.

"ఇక్కడ ఎవరూలేరు. ఒక్కమాట" అన్నాడు తను.

బొమ్మల్లే ద్వారం దగ్గరికి మెల్లిగా వచ్చి నుంచుంది మంగ. మెరుస్తున్న మంగ కళ్ళు చూశాడు గోపాలం.

ఆ కళ్ళలోంచి వదుల్తున్నది నిప్పుకణాలో, కామకణాలో పోల్చుకోలేదు గోపాలం.

"లోపలికి రా..." అన్నాడు గోపాలం.

"నాకు పెళ్ళయింది, నీకు తెల్సా?" అంది మంగ, గోపాలాన్ని సూటిగా చూస్తూ.

"ఏం? పెళ్ళి చేసుకోటం తప్పా?" అన్నాడు గోపాలం.

"నువు చేసినపనికి నన్నెవరూ పెళ్ళిసేసుకోనన్నారు" అంది మంగ కన్నార్పకుండా...

"పరవాలేదులే - ఒక్కసారి లోపలికిరా" - అంటూ ఒంగి ఎర్రచీర పట్టుకుని లాగాడు గోపాలం, మంగ లోంచి బుస్సున బుసరావటం వినిపించుకోకుండా.

ద్వారంకింద పగిల్న నాపరాతి ముక్కమీదకు చప్పున వెళ్ళిన మంగ చెయ్యి చక్రాకారంగా తిరిగి గోపాలం నెత్తిమీదకు విసురుగా వెళ్ళిపడింది.

చిన్న కేకపెడ్తూ తలను రెండుచేతుల్తో పట్టుకుని అట్లాగే కిందికి జారిన గోపాలం కళ్ళల్లో ఎర్రతీగెల్లో ఎర్రచీరతో మంగా, మంగ వెనక బండిరాముడూ తీగెలల్లే కదుల్తూ కనుపించారు.

("అభ్యుదయ" 1956 జనవరి)